

DOI: [10.32702/2307-2105-2019.2.33](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2019.2.33)

УДК 336.2

О. В. Неізвестна,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів і банківської справи Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг
О. В. Овчаренко,
здобувач вищої освіти Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг
І. В. Гребенюк,
здобувач вищої освіти Донецького національного університету економіки і торгівлі ім. Михайла Туган-Барановського, м. Кривий Ріг

ПОДАТКОВА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ЯК ІНДИКАТОР РІВНЯ ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ

О. В. Niezviestna
Associate Professor Department of Finance and Banking
Donetsk National University of Economy and Trade named after M. Tugan-Baranovsky
Associate Professor, Candidate of Sciences (Economics)
К. V. Ovcharenko
applicant in higher education
Donetsk National University of Economy and Trade named after M. Tugan-Baranovsky
І. V. Hrebenuk
applicant in higher education
Donetsk National University of Economy and Trade named after M. Tugan-Baranovsky

TAX COMPETITIVENESS AS A POPULATION BENEFIT INDICATOR

Стаття присвячена дослідженню впливу податкової конкурентоспроможності країни на рівень добробуту населення. Наголошено, що податкова конкурентоспроможність держави є невід'ємною складовою її сталого економічного розвитку та являється запорукою зростання потенціалу галузей виробництва. Але, якщо розглядати її важливість на рівні лише держави, не враховуючи міжнародні зв'язки, то слід сказати, що вона також впливає і на рівень загального добробуту населення. Авторами досліджено та проаналізовано рівень оподаткування доходів фізичних осіб та відношення мінімальної заробітної плати до прожиткового мінімуму. Встановлено, що податкове навантаження на офіційні заробітні плати починаючи з 2013 року щороку поступово зростає і з 2017 року незалежно від суми нарахованої заробітної плати воно становить 19,5% для всіх громадян. З цього можна зробити висновок, що впродовж останніх років в Україні податкове навантаження на трудові доходи усіх верств населення мало тенденцію до зростання. При цьому в Україні податкове навантаження на невисокі доходи громадян в дійсності є більшим, ніж у багатьох країнах ЄС. Авторами наведені заходи, які необхідно впровадити задля забезпечення максимального наближення вітчизняної податкової системи до європейських та міжнародних стандартів.

The article is devoted to the study of the impact of the country tax competitiveness on the welfare of the population. It is stressed that the tax competitiveness of the state is an integral part of its sustainable economic development and is a guarantee of growth of the branches of trade potential. But, considering its importance at the level of the state only, not taking into account international relations, it should be noted that it also affects the level of general well-being of the population. The authors investigate and analyze the level of taxation of individuals' incomes and the ratio of minimum wages to the subsistence minimum. It was established that the tax burden on official salaries from 2013 onwards gradually increases and from 2017, regardless of the amount of accrued wages, it makes up 19.5% for all citizens. It can be concluded that in recent years in Ukraine, the tax burden on labor income of all stratum has a tendency to increase. At the same time, the tax burden on low incomes in Ukraine is actually higher in Ukraine than in many EU countries. The authors outline measures that need to be implemented in order to maximally approximate the domestic tax system to European and international standards.

Ключові слова: податки; податкова система; податкова конкурентоспроможність; оподаткування доходів фізичних осіб; індекс споживчих цін; рівень добробуту.

Key words: taxes; tax system; tax competition; taxation of individuals' incomes; consumer price index; welfare level.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Стрімкі темпи поширення глобалізаційних процесів, серед яких інтеграція фінансових ресурсів, лібералізація щодо процесу руху та переміщення капіталу, міграція трудових ресурсів призводять до ускладнення та сприяють збільшенню міжнародної ділової активності та сприяють відкритості економік різних держав. Але, разом з тим, при подоланні меж виходу національного підприємництва на міжнародний рівень, не відбувається зрівняння умов господарювання на рівні окремо взятої країни, безпосередньо це стосується сфери оподаткування. Така невідповідність не дає можливості міжнародному бізнесу використовувати для власних інтересів відмінності у податковому законодавстві різних країн. Саме тому, розвиток економічної глобалізації є причиною появи та розвитку міжнародної податкової конкуренції. Завдяки цьому явищу відбувається перерозподіл трудових ресурсів та інвестицій між різними державами та збільшення факторів виробництва.

У зв'язку з цими факторами актуальним залишається питання щодо підвищення конкурентоспроможності національної системи оподаткування у світовому економічному середовищі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Практичні та теоретичні аспекти податкової конкуренції знайшли своє тлумачення у працях великої кількості науковців. Основу теорії податкової конкуренції в умовах глобалізаційних процесів було покладено А. Разіним і Е. Садко. Основні принципи та критерії її побудови відображено у роботі Р. Дернбергера. В свою чергу науковець В. Танзі зауважив, що глобалізація частіше за все подає негативний вплив на податкову систему розвинених країн світу. Окрім цього, вагомий внесок у дослідженні проблематики податкової конкуренції зробили Бозуленко О.Я., Варналій З.С., Жаліло Я.А., Іванов Ю.Б., Педь І.В., Серебрянський Д.М., Тучак Т.В., Цимбалюк І.О., Швабій К.І., та ін.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження впливу податкової конкурентоспроможності країни на рівень добробуту населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економіка будь-якої країни – це дуже складний механізм, робота і функціонування якого залежить від усіх його елементів. Одним із головних таких елементів є податки – головне джерело бюджетних ресурсів, необхідних для виконання основних суспільних функцій держави.

Податкове середовище, у якому знаходяться суб'єкти господарювання, є одним з тих факторів, які впливають на конкурентоспроможність. Він є настільки важливим, що стоїть поряд з якістю продукції та послуг, наявністю ефективної стратегії маркетингу та збуту, ступенем кваліфікації персоналу і менеджменту, технологічним рівнем виробництва, доступністю джерел фінансування. Рівень та кількість податків можуть як позитивно так і негативно впливати на конкурентоспроможність держави на міжнародній арені.

Відповідно до Концепції реформування податкової системи України на період до 2015 року, схваленої Кабінетом Міністрів України у 2007 р., вдосконалення системи оподаткування повинне здійснюватися, виходячи із стратегічних цілей нашої держави - побудови конкурентоспроможної, соціально-орієнтованої ринкової економіки та її інтеграції у європейське співтовариство. Проте, забезпечити досягнення поставленої мети досі не вдалося – податкова система є тим руйнівним чинником, що стримує зростання економічної активності національних суб'єктів та надходження іноземного капіталу в країну. Суттєву проблему для України становить рівень податкового навантаження, механізм справляння податків, чинна правова база, що регулює ці питання.

Якщо підрахувати ту кількість податків і платежів, яку щорічно сплачує підприємство, то їх загальна

кількість буде налічувати 28. Для порівняння, у розвинених країнах їх кількість значно менша. Так, у Франції, Китаї, Латвії -7, Швеції – 2, Чехії – 12, США- 10. На ведення та адміністрування даних податків витрачається понад 491 година робочого часу, тоді як у світі цей показник у середньому складає 267 годин.

Загалом же на сплату податків українські підприємці спрямовують понад 55% прибутку (при оптимальному рівні навантаження у 30%), більше 43% з яких йде на сплату внесків та відрахувань до фонду оплати праці (в ЄС рівень оподаткування праці становить 28,6%, у світі загалом – 16,1%) [3].

Однозначно, податкова конкурентоспроможність держави є невід’ємною складовою її сталого економічного розвитку та являється запорукою зростання потенціалу галузей виробництва. Але, якщо розглядати її важливість на рівні лише держави, не враховуючи міжнародні зв’язки, то слід сказати, що вона також впливає і на рівень загального добробуту населення.

Адже, податки знайшли своє відображення майже у всіх сферах нашого життя, де першим їх проявом є вирахування певних сум із заробітної плати населення. Так, на загальний добробут населення впливає: структура та динаміка доходів населення в країні; динаміка та розмір заробітної плати та її співвідношення із базовими соціальними стандартами в державі та динамікою цін; ступінь нерівності в розподілі доходів; рівень зовнішнього боргу країни та інше.

Реальна заробітна плата прямо пропорційно залежить не лише від номінальної, а й від розміру податків і рівня цін на товари і послуги, яка також однією з причин зростання має надмірне податкове навантаження на товаровиробника.

Існує закономірність, що чим нижча реальна заробітна плата, тим нижче є рівень споживання товарів та послуг, отож від загального добробуту населення страждають різні галузі економіки, в першу чергу товаровиробники продукція яких спрямована на внутрішнього споживача і прибуток якої залежить від купівельної спроможності домогосподарств. Для того, щоб прослідкувати цю залежність, слід розглянути індекс споживчих цін за останні 7 років, тобто починаючи з 2012 року і на даний момент, який наведено в таблиці 1.

Таблиця 1
Зміна показника індексу споживчих цін за останні роки (%)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
січень	100,2	100,2	100,2	103,1	100,9	101,1	101,5
лютий	100,2	99,9	100,6	105,3	99,6	101	100,9
березень	100,3	100	102,2	110,8	101	101,8	101,1
квітень	100	100	103,3	114	103,5	100,9	100,8
травень	99,7	100,1	103,8	102,2	100,1	101,3	100
червень	99,7	100	101	100,4	99,8	101,6	100
липень	99,8	99,9	100,4	99	99,9	100,2	99,3
серпень	99,7	99,3	100,8	99,2	99,7	99,9	100
вересень	100,1	100	102,9	102,3	101,8	102	101,9
жовтень	100	100,4	102,4	98,7	102,8	101,2	101,7
листопад	99,9	100,2	101,9	102	101,8	100,9	101,4
грудень	100,2	100,5	103	100,7	100,9	101	100,8
За рік	99,8	100,5	124,9	143,3	112,4	113,7	109,8

Джерело: складено авторами на основі [4]

З даних таблиці 1 видно, що починаючи з 2012 року індекс споживчих цін зріс на 0,7% в порівнянні з 2013 роком. Це набагато менше ніж той скачок що відбувався в період з 2014 по 2015 рік, де рівень показника збільшився відразу на 24,4% і потім на 18,4% відповідно. Такі зміни свідчать про стрімкий ріст цін на товари і послуги, які купує населення для невиробничого споживання. Характерним фактором такого становища являється нестабільна економічна ситуація країни [4].

Слід врахувати, що окрім того що заробітна плата є основним джерелом доходів населення, а головною статтею надходжень ПДФО є податок, утримуваний із тієї самої заробітної плати, варто оцінити вплив змін у механізмі оподаткування заробітних плат на фіскальне навантаження громадян.

Для розкриття даного питання необхідно визначити відношення між мінімальною заробітною платою, яка підлягає оподаткуванню та прожитковим мінімумом.

Таблиця 2.
Вплив оподаткування доходів фізичних осіб на відношення мінімальної заробітної плати до прожиткового мінімуму

Показники	Станом на 01.01.2014	Станом на 01.09.2015	Станом на 01.05.2016	Станом на 01.01.2017
Мінімальна заробітна плата, грн.	1218	1378	1450	3200
Прожитковий мінімум, грн.	1218	1378	1450	1600
Відношення мінімальної заробітної плати до прожиткового мінімуму, %	100	100	100	200
Податкова соціальна пільга, грн.	609	609	689	800
Розмір заробітної плати, до якої застосовується податкова соціальна пільга, грн.	1710	1710	1930	2240
Зменшення ПДФО в результаті надання податкової соціальної пільги, грн.	91,4	91,4	124	144
Мінімальна заробітна плата, після оподаткування, грн.	1127	1287	1326	3056
Рівень оподаткування мінімальної заробітної плати, %	15	15	18	18
Відношення мінімальної заробітної плати після оподаткування до прожиткового мінімуму, %	92,5	93,4	91,4	191

Джерело: складено авторами на основі [4]

Окрім вже наведених наслідків податкового навантаження, негативним є факт того, що зі збільшенням ставок на податки, зокрема ПДФО, та введення у 2015р. військового збору (не на постійній основі, а лише на час ведення АТО на Сході України) у розмірі 1,5% від заробітної плати, суттєво знижується сума чистої платні за працю це по-перше, а по-друге, стрімко падає купівельна спроможність населення. Так, з даних таблиці 2 видно, що в Україні у період з 2014-2016 рр. мінімальна заробітна плата є на одному рівні з прожитковим мінімумом і лише у 2017 р. мінімальна заробітна плата стала більше даного показника вдвічі [4].

Від рівня того самого навантаження на заробітну плату великою мірою залежить допустимий розмір оплати праці, який в свою чергу може встановити підприємство для її виплати. Адже, якщо збільшується фонд оплати праці аналогічно збільшуються і відрахування.

Тому, реальним виходом із складеної ситуації на думку роботодавців є виплата грошей «у конвертах», зменшуючи при цьому податковий тягар не лише працівникам а й собі. При цьому підприємці продовжують використовувати державні суспільні блага та ресурси, ціною яких має бути сплачений податок. Така тенденція призводить до того, що належні кошти не отримують такі сфери як освіта, наука, охорона здоров'я та комунальні сфери.

Навіть, начебто зміни у 2016 році, які пов'язані із зниженням ставки єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування вдвічі (з 41% до 22%) та скасування 3,6% утримання з працівника, не призвели до суттєвих змін, адже надходження формально скоротились лише на 1/4.

Поряд з цим, ставка податку на доходи фізичних осіб зросла з 15% до 18%. Таким чином, реального скорочення податкового навантаження на фізичних осіб не відбулось, натомість спостерігається взаємокомпенсація грошових коштів [4].

Слід звернути увагу, що безпосередньо на рівень добробуту населення впливає загальний розвиток та економічні можливості країни. Країна вважається розвиненою, коли вона має високі експортні показники, велике ресурсне забезпечення, значні трудові резерви, економічну стабільність та багато інших позитивних факторів. Одним з них є рівень валового боргу держави, тобто зовнішній борг державного та приватного секторів. На сучасному етапі розвитку, насправді більшість країн мають заборгованості і тому прийнято вважати що гранична допустима норма боргу до ВВП країни не повинна перевищувати 60%.

Для країн, що розвиваються, та країн із ринком, що формується, обсяг валового зовнішнього боргу, може бути показником рівня життя населення. Це пояснюється тим, що вплив державного боргу та рівень життя населення знаходяться в оберненій залежності один від одного. Найнижчий рівень життя (у розрахунку ВВП на одну особу) – у країнах із найбільшою заборгованістю.

Щодо ситуації, яка склалась у країнах з розвинутою ринковою економікою, то обсяг зовнішнього боргу країни знаходиться на рівні 60-90% ВВП. Більш того, для країн з державним боргом понад 90% ВВП характерний вищий рівень життя, ніж для тих, обсяг державного боргу яких не перевищує 30%. Розглядаючи таку тенденцію, Т.А. Венгер у своїй роботі припускає, що «збільшення державного боргу країн із розвинутою економікою, які мають можливість залучати дешеві кредити, користуючись довірою інвесторів до їхньої економічної стабільності та, відповідно, сплачуючи низьку премію за ризик, до певного рівня (90% ВВП) сприяє економічному зростанню, при цьому збільшуючи нагромадження капіталу і підвищуючи продуктивність праці. Після того як обсяг державного боргу перевищує цей рівень, збільшення заборгованості спричиняє зростання вартості обслуговування наявного боргу та залучення нових кредитів (через зростання премії за ризик), що створює навантаження на державні фінанси, змушує уряд збільшувати податки і пригнічує економічне зростання» [1].

Також, можна провести паралель між вже вище вказаною заробітною платою та зовнішнім боргом.

Адже, якщо припустити, що зменшення реальної зарплати, змушує людей в економічно розвинутих країнах звільнитися з роботи, оскільки, обираючи між допомогою з безробіття і вільним часом, з одного боку, та повною зайнятістю і низьким трудовим доходом – з іншого, вони обирають перше. Ще одне імовірне пояснення полягає в тому, що збільшення боргового навантаження змушує уряд підвищувати ставки податків, а це особливо негативно впливає на малий і середній бізнес, який, на відміну від корпорацій, не має можливостей для ефективного податкового менеджменту. У будь-якому разі рівень безробіття в економічно розвинутих країнах із різним рівнем державного боргу змінюється в межах 1,75 в.п., що є досить незначним показником. Для країн ринки яких розвиваються це значення становить 3,4 в.п., тобто чутливість зайнятості до зміни рівня боргового навантаження для цієї групи країн є майже вдвічі більшою.

Питання зовнішньої заборгованості є як ніколи актуальним для України, адже після 2012 року його сума зростає одразу в 1,5 рази і надалі лише набирала обертів. У 2017 році державний борг України сягнув максимального значення як в абсолютному вимірі, 76,3 млрд. дол., так і в співвідношенні до ВВП країни — 84,6%. Ця заборгованість зростає динамічніше після 2014 року. За припущенням, яке наведено вище можна було б сказати що Україна економічно потужна країна, яка має позитивну кредитну історію на міжнародній арені, але спираючись на думку В. Власюка, який досліджує питання впливу зовнішнього боргу на економіку держави, слід зауважити: «заборгованість сильної економіки, наприклад, США чи Японії, і економіки слабкої, як Україна, є відмінними явищами за своїми наслідками. Сильні країни можуть позичати, оскільки їхні конкурентоздатні економіки завжди генеруватимуть достатні кошти для розрахунків. Однак слабкі повинні бути значно обережніші, бо над ними висить загроза неспроможності розрахунків через експортну вразливість чи слабкість, а отже і диктату кредиторів» [2].

Зростання зовнішнього державного боргу України наведено на рисунку 1.

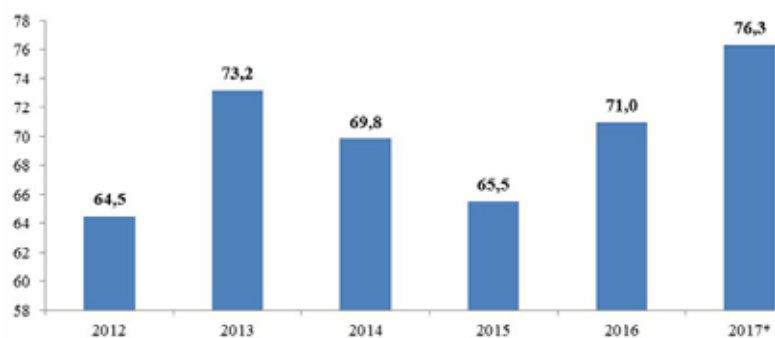

Рис. 1. Загальна сума державного та гарантованого державою боргу України, 2012-2017 роки

Джерело: складено авторами на основі [4]

Не хотілось би визнавати, що економіка України є дуже слабкою, але нажаль це факт. Причинами такого становища виступають: недиверсифіковане товарне виробництво, вразливий експорт (перш за все через високу залежність від цін на сировину: пшеницю, соняшникову олію, металопрокат та напівфабрикати із сталі, залізорудну сировину і кукурудзу, на які у 2017 році припало близько 50% товарного експорту країни). У 2018 році зобов'язання за зовнішнім боргом становлять 3,6 млрд. дол., 2,05 млрд. дол. на повернення тіла кредиту і 1,59 млрд. дол. на обслуговування відсотків. Ці зобов'язання покриватимуться коштом видаткової частини бюджету і становлять 11,4% видатків. У 2017 році цей показник становив 5,2%. Тобто 84,3% запланованого приросту держбюджету у 2018 році, який становить 4,3 млрд. дол., або 125 млрд. грн., мусить піти на погашення зовнішнього боргу. Але у наступних роках очікується ще більш цікава ситуація, адже у 2019 році потрібно буде віддати 6,5 млрд. дол., а у 2020 році ще рівно таку ж суму. Це буде значно вищий відсоток бюджету, оскільки економічне зростання очікується на рівні 3%, а боргові зобов'язання зростають більш ніж на 100%. Це кошти, які могли б стати ресурсом розвитку [2].

Тож, основним джерелом наповнення державного бюджету в Україні, нажаль, є податкові надходження. Основний тягар віддачі боргу знову припадає на населення, малий та середній бізнес. Загальне відношення податкових надходжень та величини державного боргу наведено в таблиці 3.

Таблиця 3.

Динаміка зміни державного боргу та податкових надходжень України за 2013 -2017 роки

Показник	2013	2014	Темп приросту	2015	Темп приросту	2016	Темп приросту	2017	Темп приросту
Державний борг (млн. грн.)	73,2	69,8	-3,4	65,5	-4,3	71	5,5	76,3	5,3
Податкові надходження (млрд. дол.)	341 165	355 428	4,1	507 636	42,9	650 782	28,2	828 159	27,3

Джерело: складено авторами на основі [4]

Як видно з даних, державний борг зменшується у 2014 та 2015 роках, але це не пов'язано з тим що держава знайшла ресурси його погашати, причиною цього є проведена реструктуризація боргу у 2015 році. В результаті проведених Урядом України та особисто міністром фінансів України переговорів з клубом кредиторів України, які відбувались з березня 2015 року і завершилися 27 серпня 2015р., була досягнута згода про реструктуризацію боргу України. Угода передбачає списання 20% боргу та подовження на чотири роки терміну погашення українських єврооблігацій. Підготовлена угода була одногосно підтримана Кабінетом міністрів України. 17 вересня Верховна Рада України понад 300-ми голосами прийняла передбачений Угодою пакет законів. Та вже починаючи з 2016 року, ріст боргу відразу зростає і наступного року досягає вже 76,3 млрд. дол. [4]

Однак, головне в даній ситуації заплановано на майбутнє, адже через борг і спричинену ним реструктуризацію, проведену у 2015-2016 роках, Україна з 2021 року мусить сплачуватиме такий собі податок на економічне зростання у розмірі 15%, якщо приріст зростання ВВП буде в інтервалі 3-4%, і 40% від кожного відсотка зростання, що перевищує 4%.

Якщо припустити, що економіка України зростатиме в середньому на 5% у 2021-2040 роках, це становитиме сумарно 21,51 млрд. дол. І тому Україні при всьому її величезному відставанні необхідно мінімум 7% щорічного зростання протягом 15 і більше років. У такому разі в 2021-2040 роках Україні за погодженими інструментами відновлення вартості — Value recovery instrument — доведеться виплатити 64,62 млрд. дол. [2].

Негативним є вплив державного боргу на рівень зайнятості, причому в країнах, ринок яких ще формується цей вплив є сильнішим. Максимальний рівень безробіття притаманний тим державам, рівень державного боргу яких становить 60–90% ВВП. Характерно, що країни з максимальним борговим навантаженням і, відповідно, найнижчими темпами економічного зростання та рівнем життя, мають дещо нижчий рівень безробіття. Це може бути пояснено готовністю населення бідних країн працювати за будь-яких умов і будь-яку зарплату, тому як система соціального захисту є неспроможною забезпечити нормальне існування безробітних. Оскільки ця проблема відсутня в найбільш економічно розвинутих країнах, рівень безробіття в них змінюється прямо пропорційно до зростання рівня державного боргу і, відповідно, обернено пропорційно до економічного зростання.

Звичайно, за такої ситуації важко говорити про конкурентоспроможність країни на світовому ринку, можна лише сказати, що податкових надходжень буде замало для погашення заборгованості, навіть їх зростання, яке спостерігається згідно даних таблиці, не призведе до покращення, а навпаки ще більше погіршить ситуацію не лише добробуту населення та його купівельної спроможності, а й держави в цілому.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, згідно наведеного дослідження, можна зробити висновки, що загальний добробут населення і податкова конкурентоспроможність країни є тісно зв'язаними явищами, адже від ефективної податкової системи залежить обсяг величезної частини доходів державного бюджету. Чим лояльніше буде провадження податкової політики щодо суб'єктів господарювання, тим вище будуть підійматись показники загальної продуктивності.

Звісно, добробут населення визначається різною кількістю показників, серед яких доходи населення, соціальний захист, освіта, охорона здоров'я, екологія та інші. Але при цьому, всі згадані показники так чи інакше пов'язані з податковою конкурентоспроможністю, адже для прикладу, в країні, де сприятливе податкове середовище, великий інвестиційний приток коштів з боку міжнародних інвесторів, який дозволяє не лише розвивати економіку, а й виділяти кошти на різні соціальні програми, введення виробничих інновацій, надання додаткових робочих місць, впровадження різних програм на поліпшення стану екології та навколишнього середовища. Насправді, конкурентоспроможна податкова система відкриває великі можливості для країни та дозволяє будувати позитивні прогнози на майбутнє.

Податкова політика 2014–2018 років є фіскальною орієнтованою та не враховує соціального аспекту оподаткування доходів громадян. Податкове навантаження на офіційні заробітні плати починаючи з 2013 року щороку поступово зростає і з 2017 року незалежно від суми нарахованої заробітної плати воно становить 19,5% для всіх громадян. З цього можна зробити висновок, що впродовж останніх років в Україні податкове навантаження на трудові доходи усіх верств населення мало тенденцію до зростання. При цьому в Україні податкове навантаження на невисокі доходи громадян в дійсності є більшим, ніж у багатьох країнах ЄС. Зростання ж надходжень бюджету від ПДФО без подальшого збільшення податкового навантаження можливе лише за рахунок підвищення якості податкового контролю, результатом чого має бути реальна детінізація заробітних плат.

Увесь проведений аналіз свідчить лише про одне – Україні слід виконати ряд завдань для максимального наближення до європейських та міжнародних стандартів податкової системи. По – перше, розглянувши проблеми оподаткування доходів фізичних осіб оптимальним буде не оподатковувати мінімальну заробітну плату податком на доходи фізичних осіб, адже це порушує гарантії на отримання реальної мінімальної заробітної плати. По – друге, слід підвищити рівень податкової культури та податкової дисципліни платників податків, тобто кожен громадянин України повинен розуміти, що сплата податку не має на меті відбирання коштів у людей, а вона поєднує в собі наш обов'язок перед країною, яка потім поверне нам ці кошти у вигляді різноманітної соціальної допомоги та наданні різноманітних послуг. І на сам кінець, що стосується оподаткування заробітної плати безпосередньо – постійне підвищення її мінімального рівня, що сприятиме виходу доходів з тіні.

На даному етапі, Україна сильно відстає від європейських держав за показниками економічного розвитку (індекс людського розвитку, показник глобального добробуту населення). Останні 2 роки є хоч і не показовими, але такими, що сприяли підвищенню доходів населення, дали надію на покращення життя людей. Необхідно і надалі рухатися в напрямку покращення несприятливого інституційного середовища та інвестиційного клімату, підвищення заробітної плати та прожиткового мінімуму при зменшенні тарифів на комунальні послуги, перегляду та завершення пенсійної реформи. Тим більше, що за даними Інституту демографії у 2026 році на 100 платників пенсійних внесків припадатиме 100 пенсіонерів, а вже у 2050 році чисельність зросте до 142 осіб.

Вважаємо, що вдосконалення податкової політики повинно йти пліч о пліч з політикою Уряду в галузі регулювання трудової міграції, яка повинна, насамперед, вестися через формування осучасненого динамічного внутрішнього ринку праці (через: популяризацію професійної освіти, яка дозволяє мати роботу; створення робочих місць; через пристойну оплату праці). Саме в розвитку цього напрямку автори вбачають свої подальші дослідження.

Література.

1. Турянський Ю.І. Вплив податків на конкурентоспроможність української економіки / Ю.І. Турянський // Ефективна економіка. - 2014. - №5 [Електронний ресурс] - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_5_22.
2. Власюк В.П. Як зовнішній борг підточує економіку України / В.П. Власюк // Українська правда. - 18.01.2018 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/01/18/633149/>
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://minfin.com.ua>
4. Венгер Т.А. Соціальні наслідки зростання державного боргу / Т.А. Венгер // Економічний часопис-XXI. — 2012. — № 5-6. — С. 7-9.

References.

1. Turianskyi, Yu. I. (2014), "The Impact of Taxes on the Competitiveness of the Ukrainian Economy", available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2014_5_22.
2. Vlasjuk, V.P. (2018), "How does external debt undermine Ukraine's economy", available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2018/01/18/633149/>
3. Official site of the Ministry of Finance of Ukraine, available at: <https://minfin.com.ua>
4. Venher, T.A. (2012), "Social implications of public debt growth", *Economic Newsletter-XXI*, 5-6, pp.7-9

Стаття надійшла до редакції 04.02.2019 р.